

17. januar 2018

Seksuel chikane på arbejdspladsen

Hver sjette FOA-medlem har været udsat for seksuel chikane inden for det seneste år. Det viser en undersøgelse, som FOA har gennemført blandt sine medlemmer. Det er især medlemmer i Social- og Sundhedssektoren (primært social- og sundhedspersonale), som er udsat for seksuel chikane, og derfor fokuseres der særligt på denne gruppe i dette notat.

Spørgsmålene blev stillet til FOAs medlemspanel i perioden 17.-28. november 2017, hvor i alt 4.492 medlemmer svarede på spørgsmålene om seksuel chikane på arbejdspladsen.

Hovedkonklusioner

- **Samlet set har 17 procent været udsat for seksuel chikane på arbejdspladsen det seneste år:** Heraf har 1 procent oplevet det dagligt; 3 procent ugentligt; 2 procent månedligt, mens 11 procent har oplevet det sjældnere.
- **Både mænd og kvinder har været udsat for seksuel chikane:** Undersøgelsen viser, at 6 procent af mændene, og 18 procent af kvinderne har oplevet det inden for det seneste år.
- **Særligt medlemmer i Social- og Sundhedssektoren udsættes for seksuel chikane:** I denne sektor har 25 procent været udsat for seksuel chikane inden for det seneste år. Den tilsvarende andel er 3 procent i både Kost- og Servicesektoren og Pædagogisk Sektor, mens den er 4 procent i Teknik- og Servicesektoren.
- **Særligt borgere og patienter står bag chikanen:** Blandt medlemmer i Social- og Sundhedssektoren, der har været udsat for seksuel chikane, angiver hele 95 procent, at en borger/patient stod bag. Blandt samtlige medlemmer i undersøgelsen er den tilsvarende andel 93 procent.
- **Hver tredje i Social- og Sundhedssektoren har kendskab til, at kolleger har været udsat for seksuel chikane inden for det seneste år:** Den tilsvarende andel i de øvrige sektorer er 6 procent.
- **Samlet set har hver tredje i Social- og Sundhedssektoren oplevet krænkende handlinger af seksuel karakter:** 21 procent har oplevet ønskede berøringer, omfavnelser eller kys; 18 procent har fået kommentarer med seksuelle undertoner; 10 procent har oplevet upassende blikke eller stirren, mens 4 procent har oplevet anden krænkende adfærd af seksuel karakter.

KONTAKT Notat udarbejdet af:
FOA Politik og Analyse

Inge Frölich
Tlf. 46 97 24 17

Tanja Aaby Toftlund
Tlf. 46 97 23 16

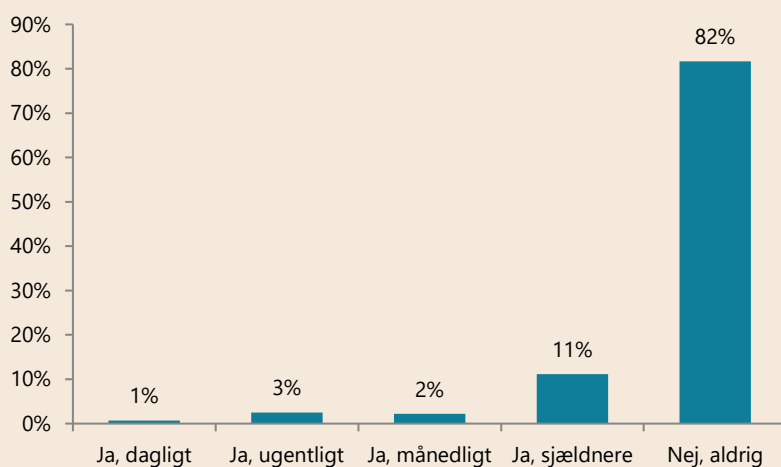

- **Lavt kendskab til retningslinjer:** 45 procent af medlemmerne i Social- og Sundhedssektoren har kendskab til arbejdspladsens retningslinjer/vejledninger om seksuel chikane. Blandt alle medlemmer i undersøgelsen er der 41 procent, som har kendskab til retningslinjer/vejledninger om seksuel chikane. Det er således 59 procent, der ikke har et sådant kendskab.
- **Der er medlemmer, der anser seksuel chikane fra borgere for et arbejdsvilkår.** Andelen er 16 procent i Social- og Sundhedssektoren.

Hver sjette har været udsat for seksuel chikane det seneste år

Undersøgelsen viser, at 1 procent har været udsat for seksuel chikane dagligt; 3 procent ugentligt; 2 procent månedligt, mens 11 procent har oplevet det sjældnere. Samlet set har 17 procent eller hver sjette været udsat for seksuel chikane inden for det seneste år. Det fremgår af figur 1 nedenfor.

Figur 1. Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for seksuel chikane på din arbejdsplads?

Antal svar: 4.492. Heraf svarede 80 "Ved ikke" (svarende til 2 procent). Disse svar er udeladt i figuren, men indgår i beregningerne.

I januar 2017 blev en lignende undersøgelse foretaget. Dengang angav 12 procent, at de havde været udsat for seksuel chikane inden for det seneste år. Der har den seneste tid været øget opmærksomhed om seksuel chikane, og der skal derfor tages forbehold for, at det kan forklare noget af stigningen.

Undersøgelsen fra januar viste en sammenhæng mellem seksuel chikane og tidspres på arbejdet, arbejdsglæde og ønsket om jobskifte. De medlemmer, der sjældent eller aldrig har tid til at udføre deres arbejde tilfredsstillende, bliver i højere grad udsat for seksuel chikane end dem, der altid eller ofte har tid. Desuden føler de, der udsættes for seksuel chikane, mindre arbejdsglæde, og disse medlemmer ønsker i højere grad at søge væk fra arbejdspladsen end dem, der ikke oplever seksuel chikane.

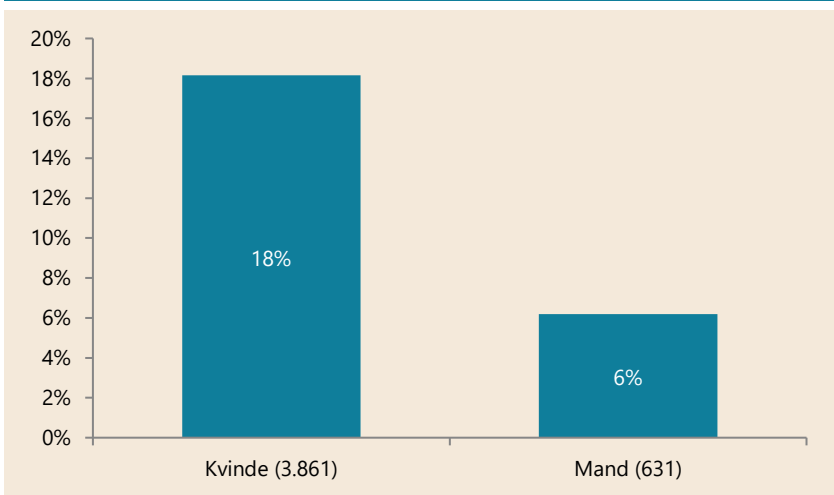
Både mænd og kvinder udsættes for seksuel chikane

Undersøgelsen viser, at både mænd og kvinder udsættes for seksuel chikane. Dog oplever kvinder det i højere grad end mænd. Der er således 18 procent af kvinderne, der har været udsat for seksuel chikane inden for det seneste år mod 6 procent blandt de mandlige medlemmer i undersøgelsen.

Blandt medlemmerne fra Social- og Sundhedssektoren er andelen 26 procent blandt kvinderne og 13 procent blandt mændene. (Figur ikke vist).

Blandt de kvindelige medlemmer i Social- og Sundhedssektoren er den andel, der aldrig har været udsat for seksuel chikane inden for det seneste år, lavere blandt medlemmer under 40 år end blandt medlemmer på 50 år eller mere. (Figur ikke vist)

Figur 2. Andel, der inden for de sidste 12 måneder har været udsat for seksuel chikane på arbejdspladsen. Fordelt på køn.

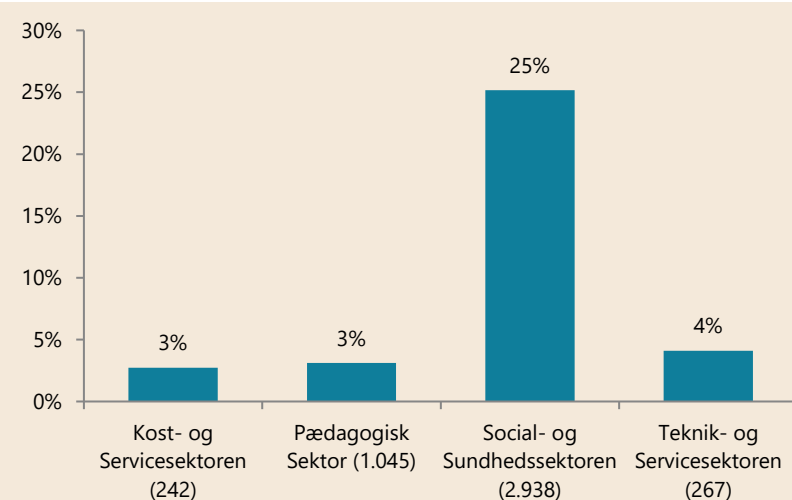
Antal svar: 4.492

Andelen, der har været udsat for seksuel chikane er konstrueret ud fra svarmulighederne "Ja, dagligt", "Ja, ugentligt", "Ja, månedligt" og "Ja, sjældnere".

Seksuel chikane er mest udbredt i Social- og Sundhedssektoren

Det fremgår af figur 3, at det særligt er medlemmer i Social- og Sundhedssektoren, der udsættes for seksuel chikane. I denne sektor angiver 25 procent, at de har været udsat for seksuel chikane inden for det seneste år. I Kost- og Servicesektoren er den tilsvarende andel 3 procent, i Pædagogisk Sektor er den ligeledes 3 procent, mens andelen er 4 procent i Teknik- og Servicesektoren.

Figur 3. Andel, der inden for de sidste 12 måneder har været udsat for seksuel chikane. Fordelt på sektor.

Antal svar: 4.492

Andelen, der har været udsat for seksuel chikane er konstrueret ud fra svarmulighederne "Ja, dagligt", "Ja, ugentligt", "Ja, månedligt" og "Ja, sjældnere".

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) gennemførte i 2016 en undersøgelse om arbejdsmiljø blandt beskæftigede i Danmark. I undersøgelsen angav knap 4 procent, at de havde været udsat for seksuel chikane på deres arbejdsplads. Dermed har en større andel af FOAs medlemmer i Social- og Sundhedssektoren oplevet seksuel chikane på arbejdspladsen end beskæftigede i Danmark generelt set.

Blandt deltagerne fra de øvrige sektorer i FOA ligger andelen nogenlunde på linje med fundene i NFA's undersøgelse fra 2016.

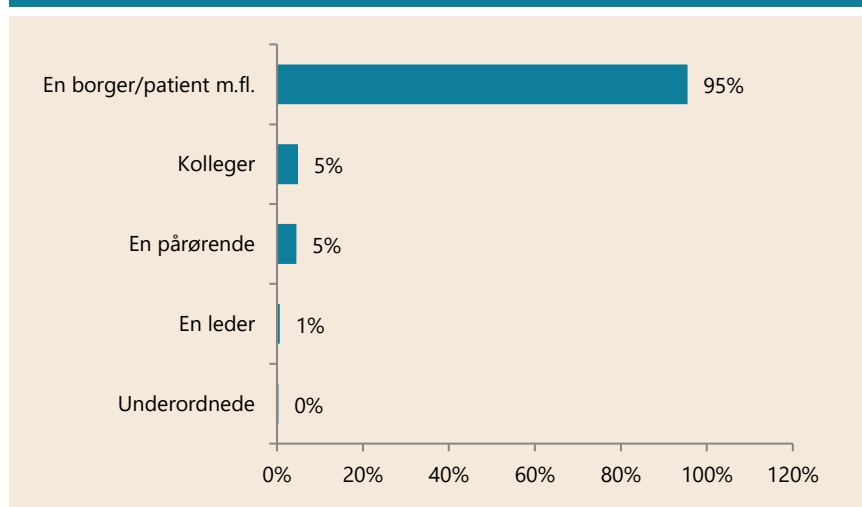
Blandt dem, der har været udsat for seksuel chikane, arbejder 94 procent i Social- og Sundhedssektoren. Det drejer sig primært om medlemmer, der arbejder som social- og sundhedspersonale (herunder social- og sundhedshjælpere, sygehjælpere mv.). For ikke at skabe et forvrænget billede af forholdene om seksuel chikane i de øvrige sektorer vil de følgende afsnit fokusere på forholdene for medlemmer i Social- og Sundhedssektoren.

Særligt borgere og patienter står bag den seksuelle chikane

Blandt de ansatte i Social- og Sundhedssektoren, der inden for det seneste år har oplevet seksuel chikane, angiver hele 95 procent, at det var en borger/patient, som stod bag chikanen. 5 procent angiver, at en kollega udsatte dem for seksuel chikane, ligesom 5 procent angiver, at det var en pårørende, mens 1 procent har oplevet seksuel chikane fra en leder. Det fremgår af figur 4 nedenfor.

Figur 4. Medlemmer i Social- og Sundhedssektoren: Hvem udsatte dig for seksuel chikane?

Antal svar: 706

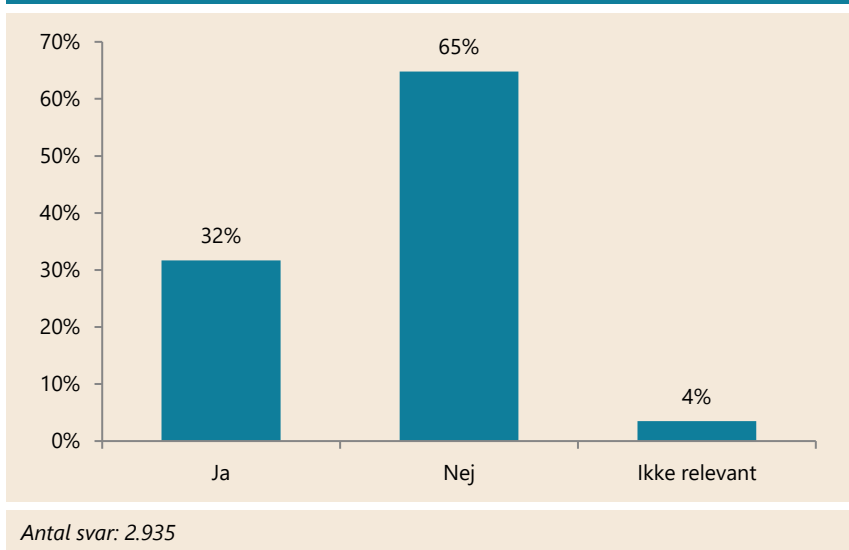
Det har været muligt at sætte flere krydser, og derfor summerer procenterne ikke til 100.

Hver tredje har kendskab til, at kolleger har været udsat for seksuel chikane

Det fremgår af figur 5 nedenfor, at 32 procent i Social- og Sundhedssektoren har kendskab til kolleger, som inden for det seneste år har været udsat for seksuel chikane. Den tilsvarende andel for de øvrige sektorer er 6 procent (figur ikke vist),

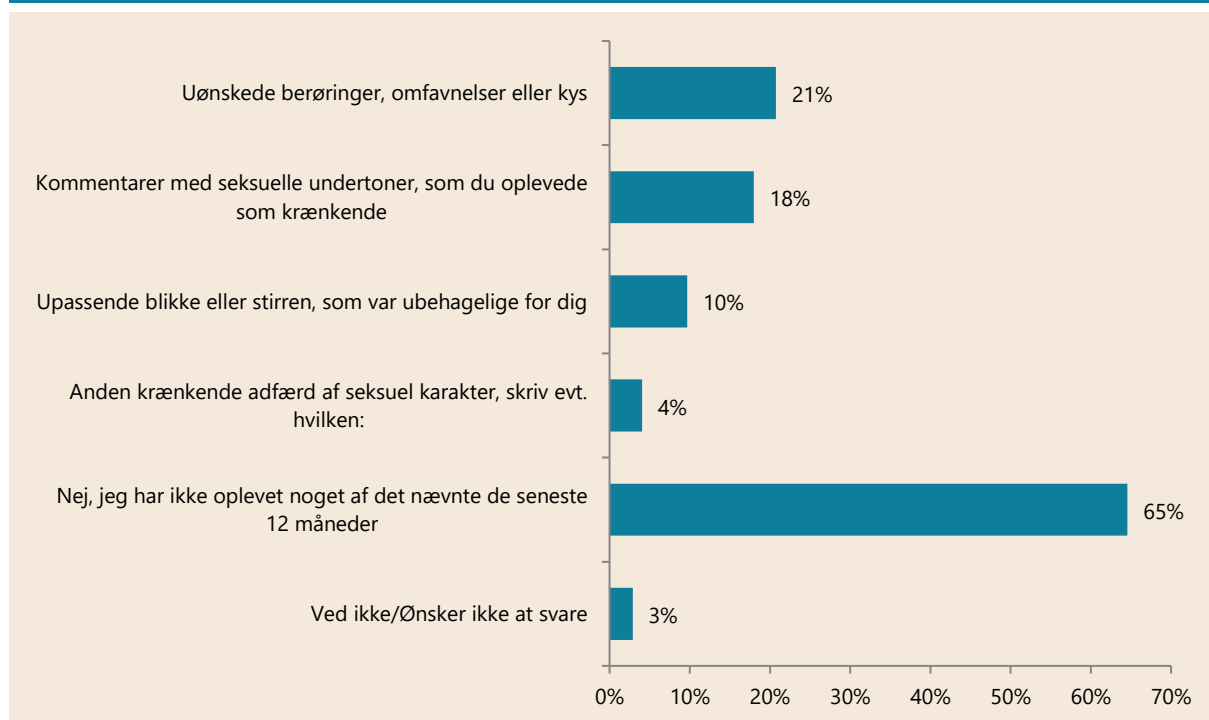
Figur 5. Medlemmer i Social- og Sundhedssektoren: Har du kendskab til kolleger, der inden for det seneste år har været udsat for seksuel chikane på din arbejdsplads?

I Social- og Sundhedssektoren har hver tredje oplevet en eller flere krænkende handlinger af seksuel karakter

En tilfældigt udvalgt gruppe i Social- og Sundhedssektoren er blevet spurgt, om de har været udsat for en række krænkende handlinger. 21 procent har oplevet uønskede berøringer, omfavnelser eller kys; 18 procent har fået kommentarer med seksuelle undertoner; 10 procent har oplevet upassende blikke eller stirren, som var ubehagelig, mens 4 procent har oplevet anden krænkende adfærd af seksuel karakter. Det fremgår af figur 6 nedenfor.

Figur 6. Medlemmer i Social- og Sundhedssektoren: Har du inden for de seneste 12 måneder oplevet noget af følgende på din arbejdsplads?

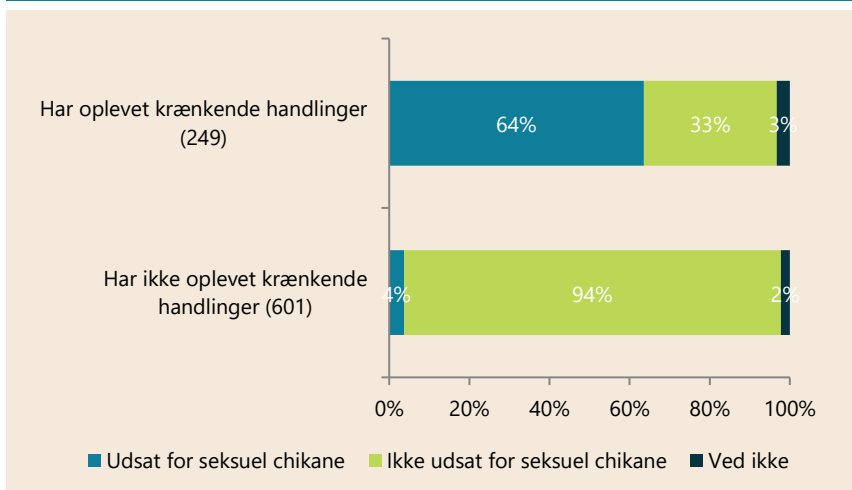
Antal svar: 729

Det har været muligt at sætte flere kryds, og derfor summerer procenterne ikke til 100.

Spørgsmålet er stillet til 25 procent af medlemmerne i Social- og Sundhedssektoren, som er tilfældigt udvalgt.

Samlet set har 32 procent oplevet én eller flere af de nævnte krænkende handlinger af seksuel karakter, mens 17 procent angiver, at de har været udsat for seksuel chikane. Det tyder derfor på, at en større andel har oplevet seksuelle krænkelse, når begrebet *seksuel chikane* specificeres i form af konkrete handlinger. Samme tendens fremgår af figur 7 på næste side. Der ses det, at 33 procent af de medlemmer, som angiver, at de har oplevet mindst én af de krænkende handlinger af seksuel karakter, samtidig svarer, at de ikke har været udsat for seksuel chikane.

Figur 7. Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for seksuel chikane på din arbejdsplads? Fordelt på krænkende handlinger.

Antal svar: 850

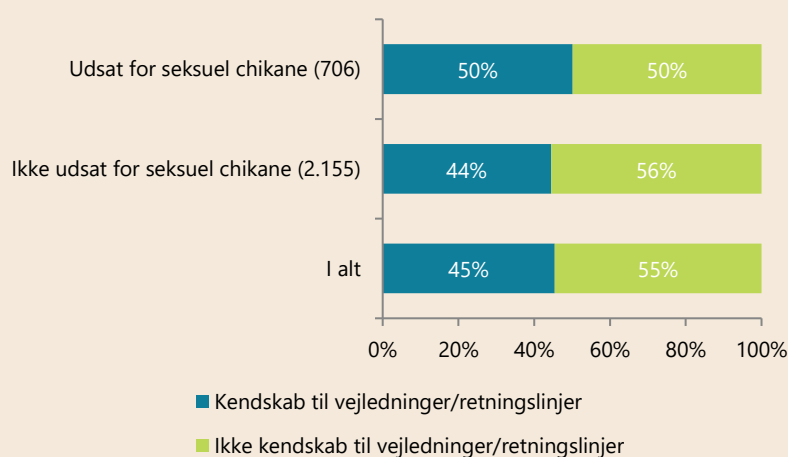
Spørgsmålet om krænkende handlinger er stillet til 25 procent af deltagerne fra Social- og Sundhedssektoren, som er tilfældigt udvalgt.

Knap halvdelen i Social- og Sundhedssektoren har kendskab til retningslinjer om seksuel chikane på deres arbejdsplads

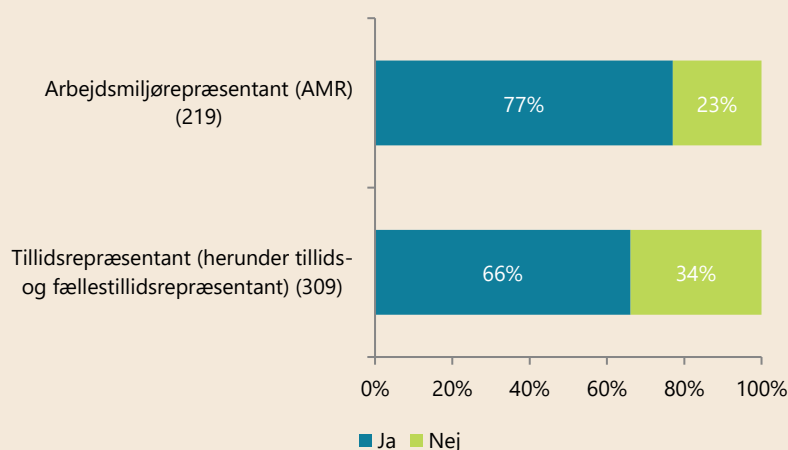
Blandt medlemmer i Social- og Sundhedssektoren angiver 45 procent, at de har kendskab til retningslinjer og/eller vejledning om seksuel chikane på deres arbejdsplads. Det ses i figur 8 nedenfor.

Figur 8. Medlemmer i Social- og Sundhedssektoren: Har du kendskab til retningslinjer og/eller vejledninger om seksuel chikane på din arbejdsplads?

Besvarelser fordelt på om medlemmerne har været udsat for seksuel chikane eller ej

Besvarelser for arbejdsmiljø- og tillidsrepræsentanter i Social- og Sundhedssektoren

Antal svar: 2.930

Blandt dem, der har været udsat for seksuel chikane inden for det seneste år, angiver 50 procent, at de har kendskab til vejledninger eller retningslinjer om seksuel chikane på deres arbejdsplads. Den tilsvarende andel er 44 procent blandt dem, der ikke har været udsat for seksuel chikane. Dette peger i

retning af, at det at opleve seksuel chikane er med til at øge bevidstheden om arbejdspladsens vejledninger og retningslinjer på området.

Kendskabet til retningslinjer og vejledninger om seksuel chikane er større blandt dem, der har et tillidshverv. Som nævnt er der samlet set 45 procent i Social- og Sundhedssektoren, som har kendskab til retningslinjer og vejledninger. Blandt tillidsrepræsentanter er den tilsvarende andel 66 procent, mens andelen er 77 procent for arbejdsmiljørepræsentanter. Det fremgår af figur 8 på forrige side. Forskellen mellem tillidsrepræsentanter og arbejdsmiljørepræsentanter er ikke signifikant.

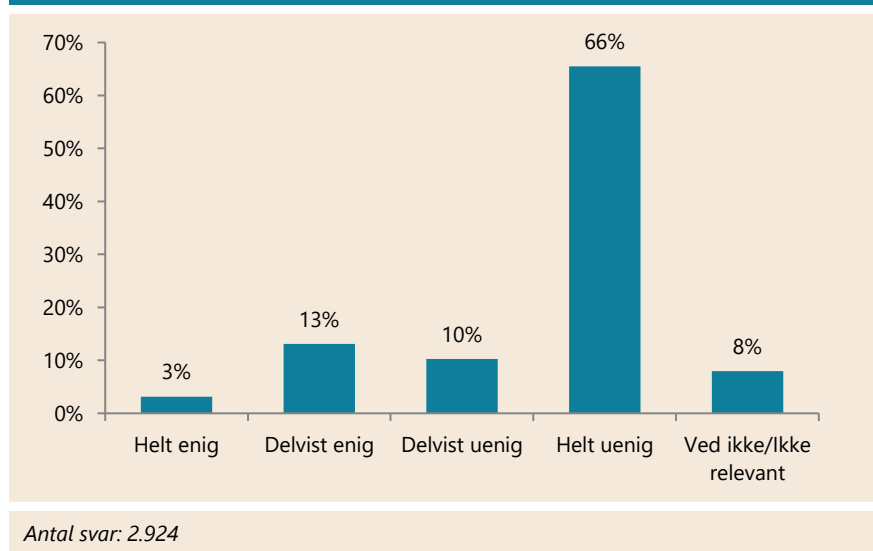
Tre ud af fire ser det ikke som et arbejdsvilkår at være udsat for seksuel chikane fra borgere

Undersøgelsen viser, at 3 procent af medlemmerne i Social- og Sundhedssektoren er helt enige i, at de ser det som et arbejdsvilkår at være udsat for seksuel chikane fra borgere. 13 procent er delvist enige; 10 procent er delvist uenige, mens 66 procent er helt uenige. Det fremgår af figur 9 nedenfor.

Samlet set er der således 76 procent, som er helt eller delvist uenige i, at de ser det som et arbejdsvilkår at være udsat for seksuel chikane fra borgerne.

Spørgsmålet, som er præsenteret i figur 9, er desuden blevet fordelt på de medlemmer, der har kendskab til retningslinjer/vejledninger om seksuel chikane på deres arbejdsplads, og dem, som ikke har et sådant kendskab. Forskellen mellem de to grupper ikke er statistisk sikker, og den er derfor ikke vist.

Figur 9. Jeg ser det som et arbejdsvilkår at være udsat for seksuel chikane fra borgere.

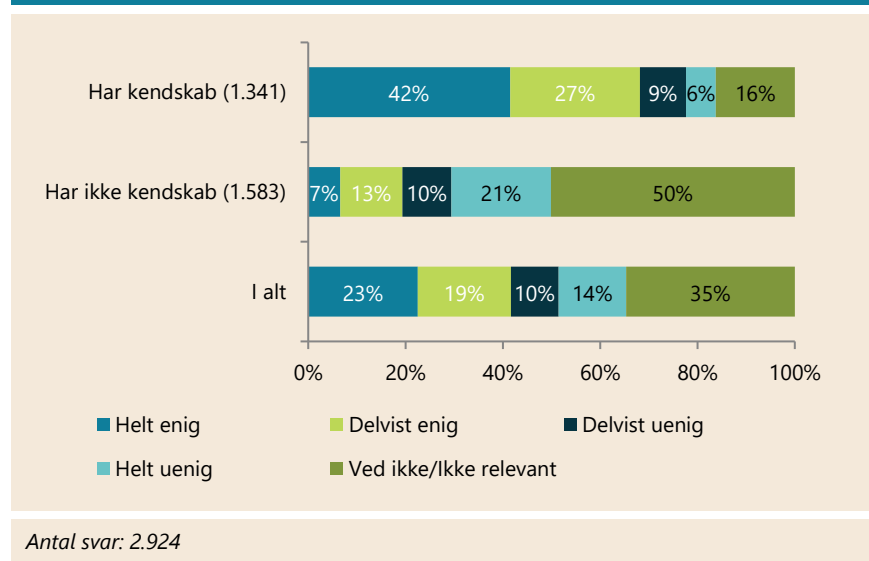

Sammenhæng mellem kendskab til retningslinjer om seksuel chikane og fokus på forebyggelse

Det er blevet undersøgt, om medlemmerne mener, at deres arbejdsplads har fokus på forebyggelse af seksuel chikane. Blandt medlemmer i Social- og Sundhedssektoren er 43 procent helt eller delvist enige i dette.

I figur 10 nedenfor er svarene desuden fordelt på dem, der har kendskab til arbejdspladsens vejledning/retningslinjer om seksuel chikane, og dem, der ikke har et sådant kendskab. Blandt de medlemmer, der har kendskab til vejledning/retningslinjer, er 69 procent helt eller delvist enige i, at deres arbejdsplads har fokus på at forebygge seksuel chikane. Den tilsvarende andel blandt dem, der ikke har kendskab til retningslinjer/vejledninger, er 20 procent.

Figur 10. Medlemmer i Social- og Sundhedssektoren: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Min arbejdsplads har fokus på at forebygge seksuel chikane. Fordelt på kendskab til retningslinjer og/eller vejledninger.

Mange kommentarer om borgeres adfærd

Deltagerne i undersøgelsen havde mulighed for at skrive en afsluttende kommentar om emnet. Den mulighed var der 286 medlemmer, der benyttede sig af.

Langt over halvdelen af kommentarerne kommer fra medlemmer, der arbejder i ældreplejen, og mange af disse kommentarer handler om borgeres adfærd, jf. også svarene i undersøgelsen om, at størstedelen af den seksuelle chikane, som medlemmer af Social- og Sundhedssektoren oplever, udøves af borgere.

Her er et eksempel på en sådan kommentar:

Det er noget, vi har fokus på. Men det kan ikke helt undgås, særligt ikke verbalt. Da vi løbende har borgere med frontallapskader, hvor det er svært at forebygge. Men det bliver hele tiden italesat.

Social- og sundhedshjælper på et plejehjem/plejecenter eller aktivitetscenter

Metode

Indsamlingsperiode

Undersøgelsen er gennemført i perioden 17.-28. november 2017.

Indsamlingsmetode

Data er indsamlet i en spørgeskemaundersøgelse udsendt til FOAs elektroniske medlemspanel. Der blev udsendt én påmindelse til deltagerne. Undersøgelsen vedrørte også andre emner end seksuel chikane på arbejdspladsen.

Målgruppen

Målgruppen for undersøgelsen af FOAs erhvervsaktive medlemmer. Da det kun er et udsnit af disse medlemmer, der har deltaget i undersøgelsen, er alle analyser forbundet med en statistisk usikkerhed. Alle sammenhænge og forskelle, der beskrives i teksten, er testet statistisk signifikante på et signifikansniveau på minimum 95 %. Hermed kan vi med minimum 95 % sikkerhed sige, at der er tale om statistisk sikre sammenhænge og forskelle og ikke blot tilfældigheder. Fremhæves forskelle i teksten, som ikke er statistisk sikre, vil det blive kommenteret.

Antal besvarelser og svarprocent

I alt blev 12.076 erhvervsaktive medlemmer inviteret til undersøgelsen. Det viste sig, at 182 e-mailadresser var uvirksomme. Det reelle antal inviterede var således 11.894. 4.784 medlemmer, svarende til 40 procent, gennemførte undersøgelsen fuldt ud eller delvist. 38 procent svarede på alle spørgsmål, mens 2 procent afgav nogle svar. I alt svarede 4.492 medlemmer på et eller flere spørgsmål om seksuel chikane på arbejdspladsen.

Repræsentativitet og vægtning af data

Stikprøven er undersøgt for repræsentativitet på parametrene sektor, tillidshverv og alder. Repræsentativitetsanalysen viste, at Kost- og Servicesektoren og Pædagogisk Sektor er underrepræsenterede, mens Social- og Sundhedssektoren og Teknik- og Servicesektoren er overrepræsenterede. Analysen viste desuden, at unge under 30 år og medlemmer i alderen 30-39 år er underrepræsenterede, mens medlemmer i aldersgrupperne 50-59 år og 60 år og derover er overrepræsenterede. Stikprøven er repræsentativ på medlemmer i alderen 40-49 år. Medlemmer med tillidshverv (dvs. tillidsrepræsentanter, fællestillidsrepræsentanter og arbejdsmiljø-repræsentanter) er overrepræsenterede i stikprøven, mens medlemmer uden tillidshverv er underrepræsenterede. Data er vægtet for sektor og alder.